

INBO werkt mee aan Europese Rode Lijsten voor dagvlinders en libellen

In opdracht van de Europese Commissie werden in het Jaar van de Biodiversiteit Europese Rode Lijsten van dagvlinders, libellen en doodhoutbewonende kevers gepubliceerd. Dit was mogelijk door een samenwerkingsverband van een groep Europese experts. In die groep was ook het INBO vertegenwoordigd voor dagvlinders en libellen.

Het project Europese Rode lijst wil een beoordeling maken van de bedreigingstatus van zowat 6000 soorten (zoogdieren, reptielen, amfibieën, zoetwatervissen, vaatplanten, vogels, dagvlinders, libellen, kevers en slakken) die in Europa voorkomen. Hiervoor baseert men zich op de algemeen aanvaarde criteria voor het opstellen van regionale Rode Lijsten van de International Union for the Conservation of Nature (IUCN). Het doel van de lijsten is een beoordeling te maken van welke soorten dreigen uit te sterven op Europese schaal. Het kan dus best zijn dat een soort in verschillende landen sterk achteruitgaat, maar dat ze op Europese schaal nog niet bedreigd is.

Uit de Europese Rode Lijsten blijkt dat 9 % van de dagvlinders, 11 % van de doodhoutbewonende kevers en maar liefst 14 % van de libellen bedreigd zijn. Sommige soorten dreigen zelfs wereldwijd te verdwijnen. Heel wat andere soorten behoren tot de minder bedreigde categorieën.

Habitatverlies door degradatie en versnippering vormen voor veel soorten de belangrijkste oorzaken van achteruitgang. Voor dagvlinders is dit vooral te wijten aan veranderingen in landbouwmethoden. Vele gronden worden intensiever gebruikt terwijl andere volledig onbeheerd worden gelaten waardoor leefgebieden verstruvelen en uiteindelijk verbossen. Warme droge zomers gecombineerd met een toenemende vraag naar water voor irrigatie, landbouw en toerisme zorgen ervoor dat beken, rivieren en 'wetlands' droog vallen. Dit is des te erger in de landen rond de Middellandse Zee waar net de hoogste soortenrijkdom is te vinden.

De rapporten zijn te downloaden op: <http://cmsdata.iucn.org/downloads>

Geert De Knijf, geert.deknijf@inbo.be
Dirk Maes, dirk.maes@inbo.be

CSI: INBO – Soortidentificatie op basis van DNA

Soms gebeurt het dat we in onze netten een vis vinden die zelfs voor het geoevend oog van onderzoekers een raadsel blijft. Zo zaten er vorig jaar twee vissen in de fuiken die ons de nodige kopzorgen bezorgden.

Fint [Wilda/ Rollin Verlinde]

De ene vis lijkt op een kleine haring en werd in de zoetwatergetijdenzone van de Schelde gevangen. Het feit dat we deze haringachtige in zoetwater vingen, deed ons vermoeden dat het wel eens om een jonge fint kon gaan. Vroeger kwam fint massaal voor in de Schelde, maar door overbevising en slechte waterkwaliteit verdween deze soort volledig uit onze rivieren.

De andere soort zat in een fuik in de brakwaterzone en lijkt wat op een zeebaars. Het was echter al snel duidelijk dat het niet om een Europese soort ging, maar dat we aan de overkant van de oceaan moesten gaan zoeken. Omdat het morfologisch onderzoek niets opleverde, moest het genetische labo ter hulp komen. Net zoals bij misdaadonderzoek wordt dan een kleine hoeveelheid weefselmateriaal van 'de verdachte' verzameld en door het labo onderzocht. Het geanalyseerde DNA wordt dan vergeleken met een internationale databank waarin alle bekende DNA-fragmenten bewaard worden. Gelukkig zat het DNA van onze twee vissen al in die databank en konden we ze een naam geven.

De eerste vangst was inderdaad een fint. Dit bewijst voor het eerst dat de soort zich opnieuw voortplant in de Schelde. De tweede soort is een koningsombervis en komt oorspronkelijk aan de Oostkust van Noord-Amerika voor. Meer dan waarschijnlijk is deze exoot via het ballastwater van schepen in de Schelde terechtgekomen.

Maarten Stevens, maarten.stevens@inbo.be

Bermbeheerplan voor het Afleidingskanaal van de Leie

[Andy Van Kerckvoorde]

Voor het agentschap Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z) bracht het INBO het afgelopen jaar de ecologische waarden van het Afleidingskanaal van de Leie in kaart. Hierbij stelden we ook beheermaatregelen voor. W&Z streeft immers naar het voeren van een duurzaam en dynamisch beheer voor de bevaarbare waterwegen en de erlangs gelegen terreinen, waarbij het multifunctioneel gebruik en integraal waterbeheer centraal staan.

Het Afleidingskanaal van de Leie dateert van het midden van de 19e eeuw. Onze studie beschrijft het abiotische en biotische milieu van het kanaal en de aanpalende gebieden. De kanaalbermen fungeren als leefgebied en verbindingsweg voor tal van soorten. Hier en daar ontbreken harde oeververdedigingen waardoor een oevervegetatie en hieraan gebonden fauna zijn ontwikkeld. Soms krijg je een vrij brede rietkraag met broedgelegenheid voor de kleine karekiet. Vegetatierijke oeverzones kunnen ook belangrijk zijn voor vissen: ze bieden mogelijkheden tot foerageren, schuilen, paaien of eiafzet.

Het INBO deed voorstellen voor een aangepast maai- en begrazingsbeheer van de bermen. Op basis van de huidige soortensamenstelling en de ecologische potenties bakenden we een aantal bermtrajecten af waar prioritair een natuurvriendelijk beheer wenselijk is. We werkten eveneens een plan uit voor de vervanging van de bomenrijen langs het kanaal, met voorkeur voor het gebruiken van inheemse soorten of cultuurhistorisch belangrijke populiervariëteiten. Het doorgekruiste landschapstype bepaalt de soortkeuze. De studie vermeldt tevens voorstellen naar het beheer van struwelen, de inrichting van de oevers en jaagpaden en de corridorfunctie van de bruggen.

Het rapport Algemene beschrijving en bermbeheerplan voor het Afleidingskanaal van de Leie (INBO.R.2010.1) kan je vinden op de INBO website.

Andy Van Kerckvoorde
andy.vankerckvoorde@inbo.be